

Branislav Zečević „Beogradski pčelar“, br10/2013

Uobičajeno je da podsetnik za ovaj mesec kreće rečenicom: „U oktobru vreme postaje sve hladnije...“ Nekada je važno pravilo da je, u ovom mesecu, pčelinja zajednica bez legla ili sa veoma malim površinama legla na centralnim ramovima. Već odavno to nije tako. Miholjsko leto, sa dnevnim temperaturama iznad proseka, pašom koja „traje“, maticama koje zaležu takorvći nesmanjenim intenzitetom, nimalo ne liči na jesen kakvu smo ranije imali i prema kojoj smo usmeravali radove na pčelinjaku. Pogotovo ovo važi za krajeve gde aster cveta u većem obimu. No, dobro. Pčele će, sigurno je, „znati“ da se prilagode ovakvim promenama klime.

Radovi? Znamo da je „pitanje svih pitanja“ kako uništiti varou. Zato je „savet pre svih saveta“, za ovaj „produženi septembar“ da iskoristimo ovo pogodno vreme za tretiranje protiv ovog opakog krpelja. Oni koji su počeli tretmane u avgustu, krenuli su na vreme. U ovom periodu, zbog smanjene količine legla, većina varoe je na pčelama, pa se, posle tretiranja, često i iznenadimo brojem opalih jedinki. Ovog leta su mnogi bilo nezadovoljni rezultatima tretiranja, o čemu je pisao Milun Mandić u članku „Šta sa varoom“. Šta od lekova upotrebiti? Ovo je već opasan teren, gde se lako može naići na „tanak led“. Zato, kao pčelar praktičar, mogu preporučiti: koristite ono što obara varou, a minimalno šteti pčelama. I strogo po uputstvima! Zaista nema nikakvog opravdanja, ni smisla, besomučno dimiti, prskati i „kljukati“ društva i time trovati, ne samo sebe i pčele, već i med, vosak i celu košnic.

Dobro je da povedemo računa i o nozemi. Poslednjih godina ova opaka zarazna bolest je nanosila velike gubitke. Stručnjaci nas podsećaju da su spore nozeme prisutne u svakoj košnici, samo je pitanje koliko je zaraza uznapredovala. Zato preventivno možemo dati neko sredstvo na bazi joda koji ne šteti ni medu, ni pčelama.

Jeste da je lepo vreme u nevreme, no pčele su, gonjene urođenim instinktima, ušle u period pripreme za zimu – po Lebedevu to je četvrti period u razvitku pčelinjeg društva i povoljni klimatski uslovi neće poremetiti njihove planove. Izlegle su se i još se legu zimske pčele, koje zbog načina ishrane, gomilanja masnog tkiva i drugih faktora, stiču osobine fiziološki mladih pčela. Ove pčele ne učestvuju u negovanju jesenjeg legla, već ovu sposobnost čuvaju da bi odnegovale prvo leglo naredne godine. Kad ovo imamo u vidu, onda nam je jasno da neke stvari ne treba da činimo. Ne treba više hraniti pčele, jer se time iscrpljuju i tako umanjuju sposobnost da neguju leglo krajem januara i početkom februara. Ne smemo dozvoliti da u okvirima na kojima će se formirati zimsko klube, bude mlado saće ili još gore, satna osnova. Takvi okviri su „hladniji“ za pčele, a mstica će ih zaobilaziti na početku zaleganja, što može biti jedan od razloga usporenog prolećnog razvoja. Ne prturajmo nepotrebno po ramovima. Pčelama će trebati dosta energije da dovedu u red i isprave svaku našu radoznalost. Najbolje je da pčelama ostavimo da one same uredе гнездо. Ako već moramo, učinimo to sada i više ne dirajmo do prvog prolećnog pregleda. Jedna od intervencija koja ima opravdanje je približavanje ramova sa debelom mednom kapom bliže centru košnice. Isto to uraditi i sa ramovima na kojima je perga. One sa manje meda razmestiti na krajnje pozicije, a one prazne, koji nisu posednuti pčelama, ukloniti iz košnice. Dobro je nekom pregradom (može poslužiti i prazan ram obmotan novinom) smanjiti гнездо na broj okvira koji pčele zaposedaju. Prazan prostor popuniti nekim utopljavajućim materijalom.

Ako meda nema dovoljno, ne treba da vas uveravam, najbolje je dodati okvire sa medom iz rezerve ili iz društava u kojima ima viška. Ako to niste u mogućnosti, prihranite društvo gustim sirupom (šećer : voda – 2 – 1). Za ovo nauka nema opravdanje, a praksa pokazuje jako loše rezultate ovakve prihrane. Medjutim, bolje je i ovako, nego pustiti pčele da, u toku zime, stradaju od gladi. Ukoliko je društvo dovoljno jako i budemo imali sreće da je zima dovoljno blaga i kratkotrajna, možemo se nadati da će takve zajednice izimiti. Biće posledica u vidu usporenog razvoja (društva koja zimuju na šećernoj hrani znatno se sporije razvijaju, u odnosu na ona koja zimi troše med), ali ćemo, ipak, moći da računamo na njih. Bar kao pomoćna društva. U slučaju da je društvo slabo, ne treba ni pokušavati sa kasnom prihranom. To je samo razlog više da ih spojimo.

Povodom ove teme (nedostatak hrane i kasna prihrana) podsećam kako su se davnih godina „dovijali“ naši predhodnici. Praktikovali su da, na jesen, pčele iz vrškara, kojih je u selima bilo mnogo, prebacuju u košnice, uvećavajući tako pčelinjak. Mogu posvedočiti i sopstvenim iskustvom: posao težak, mučan i često beskoristan. Takva društva, „iskucanice“, trebalo je snbdeti hranom, jer su, u novi dom, smeštana „gola i bosa“ (osim ponekog komadića saća na kome bi se našlo i malo perge). I šta su radili da takvim zajednicama pripreme zimnicu? Obilno, gustim sirupom, hranili su svako drugo društvo, kako bi preradilo što više sirupa. Dok god je vreme (topli dani) dozvoljavalo invertovanje. Na kraju, već pred zimu, spajali su zajednice istrošene preradom sirupa, sa onima koje nisu invertovale šećer. Dakle, jedno društvo je

„žrtvovano“, da bin drugo, sa neistrošenim zimskom pčelama, moglo sigurno zimovati. Eto iskustva koje bi i mi mogli iskoristiti u onim slučajevima kada zaliha za zimu nema dovoljno. Ali, samo ponekad, kao izuzetak. Jer, u redovnoj praksi ne smemo dozvoliti situaciju da nam ovakvo iskustvo zatreba.

Još jedno važno pitanje na koje sada treba obratiti pažnju je ventilacija. Zimi pčele svojim radom ne mogu regulisati vlažnost. Zato prostor u kome zimuju – košnica, mora biti podešen tako da suvišna vlaga može da izadje. Pčele, trošeći hranu, oslobadjaju vodenu paru koja, zbog nemogućnosti da lepezanjem pčela, bude odstranjena, ostaje u košnici. Sa toplijim vazduhom, ona se diže ka gornjem delu košnice. Ukoliko nema otvora kroz koji će ispariti, kondenzuje se na poklopnoj dasci i u vidu kapljica pada po ramovima, zidovima košnice i pčelama. Ovo uznemiruje pčele, koje u takvom stanju troše više hrane, a to, u krajnjem slučaju ima za posledicu više vlage. Drugo, kapljice vode koje se nadju na ramovima, usrok su budjanju saća i kvarenja meda (naročito nezatvorenog). Zna se da takva hrana izaziva bolesti probavnog sistema kod pčela, što smanjuje njihov životni vek. Prisetimo se da i medljikovac može izazvati iste probleme. Kada imamo predstavu kakve negativne posledice vlaga izaziva, onda se moramo potruditi, kad već ne mogu same pčele, da mi omogućimo izlazak vlage iz košnice. Najbolji način je da košnica ima gornje leto kroz koji će vlaga da ispari. Problem je što kroz to leto odlazi i dragocena toplota koju pčele stvaraju da bi uspešno zimovale. Uobičajeno je da se taj gornji otvor ostavlja na sredini poklopne daske (kod nastavljaja), a preko njega se stavlja utopljavajući materijal (najbolje novinska hartija). Kada vlaga, u vidu vodene pare, dospe u gornje delove, ona prolazi kroz otvor u poklopnoj dasci, gde će je novinski papir upiti. Povremeno se, tokom zimovanja, mokri listovi novinske hartije zamene suvim, što je izvodljivo sa minimalnim uznemiravanjem pčela. Kod AŽ košnica postoji gornje leto za odlazak suvišne vlage. To leto je potrebno, na pogodan način, zaštititi od ulaska štetočina. Kod pološke se, takodje, stavlja novinska hartija preko poklopne daske sa otvorom. Kod ove košnice obavezno se sužava gnezdo pregradnom daskom, a prazan prostor ispunjava utopljavajućim materijalom. {jcomments on}